

Joanna Cichorska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

KIERUNKI ZMIAN AKTYWNOŚCI WSPÓŁCZESNEGO BANKU

Wprowadzenie

Współczesna gospodarka wymaga wielopłaszczyznowej obsługi finansowej. Jej podstawowymi podmiotami są banki komercyjne, które stanowią integralną część rynku finansowego, starając się jednak zachować autonomię i dominującą pozycję w systemie. Banki jako instytucje o wysokich kapitałach, doświadczeniu i praktycznie nieograniczonym dostępie do informacji rynkowych dokonują ciągłej alokacji i transformacji kapitału. Stymulują w ten sposób procesy gospodarcze, przyczyniając się do wzrostu koniunktury rynkowej. Wobec dynamicznych zmian otoczenia makroekonomicznego i przekształceń rynku finansowego banki komercyjne stają się podmiotami o silnie rozbudowanej sieci przepływów pieniężnych. W dążeniu do coraz wyższej rentowności przy zachowaniu wymaganego bezpieczeństwa wykonują skomplikowane operacje, poszerzając zakres swojego zaangażowania o alternatywne instrumenty rynku kapitałowego i ubezpieczeniowego.

Nasilająca się konkurencja zewnętrzna naraziła banki na ryzyko utraty dotychczasowych wpływów i uprzywilejowanej pozycji lidera rynku finansowego. Wyraźne zmniejszanie ich udziału w rynku spowodowało zarówno trudności w pozyskaniu niezbędnych kapitałów, jak i zmniejszenie przychodów ze sprzedaży, co w efekcie wywołało narastanie zagrożenia utraty płynności finansowej i bezpieczeństwa. Procesy te zostały dodatkowo zwielokrotnione niepokojącymi praktykami dążenia banków do maksymalizacji zysku w krótkim okresie, nawet za cenę zbyt wysokiego ryzyka. Pogłębiający się kryzys gospodarczy spotęgował siłę tych zależności, doprowadzając do zmian obszarów aktywności banków komercyjnych.

1. Determinanty zmian aktywności współczesnego banku

Granice aktywności banków komercyjnych wyznacza środowisko zewnętrzne zarówno w sensie instytucjonalnym, operacyjnym, jak i funkcjonalnym. Możliwości ich ekspansji ograniczają różne czynniki o charakterze prawnym, ekonomicznym i socjologicznym. Podstawowe ramy działania określają przepisy prawa i normy ostrożnościowe nadzoru finansowego, którym banki jako instytucje zaufania publicznego powinny się podporządkować. Zachowania banków i drogi ich rozwoju są jednak także zdeterminowane sytuacją na rynku oraz wymaganiami jego uczestników, którzy zgłaszają silne zapotrzebowanie na płynność z jednej strony i potrzebę zabezpieczenia swoich aktywów z drugiej. Na banki oddziałują więc jednocześnie siły rynkowe, wyznaczające kierunki zmian, oraz władze nadzorcze, kontrolujące przebieg procesów finansowych. Zależności te przedstawia rys. 1.

Rys. 1. Czynniki wyznaczające obszar działalności banku komercyjnego

Banki muszą odpowiadać na wyzwania współczesnego rynku, którego domeną jest wzrost konkurencji oraz rozwój pozabankowych instytucji i instrumentów finansowych z jednej strony, a wzajemne przenikanie się rynków zarówno w sferze instytucjonalnej, jak i operacyjnej z drugiej. Dotyczy to również ich oferty, której zmiany są w szczególności efektem czynników otoczenia, w jakim bank prowadzi działalność. Gwałtowny rozwój technologiczny, w tym przede wszystkim elektronicznych metod transmisji informacji, wpłynął na powstanie nowoczesnych metod obsługi klientów, sprzyjając wprowadzaniu zmian w zakresie zarządzania finansami, a w szczególności pozyskania kapitału i lokowania nadwyżek finansowych.

Rosnąca świadomość i wymagania klientów przyczyniły się do poszukiwania instrumentów zaspokajających wiele potrzeb jednocześnie. Konieczność zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa, płynności i rentowności równocześnie zmusza banki do orientacji na nowe rynki i produkty. Zjawisko to potęguje ko-

nieczność dostosowania się banków do rosnących rygorów regulacji prawnych i nadzorczych, które ograniczają swobodną eksplorację rynków finansowych, a to najczęściej wymaga dokonania zmian w strategii.

Zmiany we współczesnej bankowości mają podłoże zarówno strukturalne, jak też koniunkturalne i tkwią głównie w potrzebie dostosowania się do przeobrażeń w dziedzinie gospodarczej i społecznej. Wynikają nie tylko z przemian ekonomicznych i oczekiwań społecznych, ale także z coraz większych możliwości technologicznych będących konsekwencją postępu technicznego, szczególnie w dziedzinie dystrybucji produktów i form obsługi¹. Ewolucja w bankowości spowodowana została przede wszystkim przez:

- tworzenie międzynarodowych konglomeratów ułatwiających przepływ kapitałów na skalę międzynarodową, których celem jest usuwanie barier swobodnego przepływu kapitału oraz zapewnienie jednakowego dostępu do podobnych usług finansowych, a także zwiększenie konkurencyjności i efektywności globalnego, zintegrowanego, otwartego rynku finansowego (w Europie integracja dotyczy w szczególności krajów należących do Unii Europejskiej)²,
- pogłębiającą się specjalizację w zakresie tworzenia produktów oraz globalizację ich obsługi i sprzedaży,
- kreowanie coraz bardziej wyrafinowanych instrumentów ograniczania ryzyka, których stopień skomplikowania i kopiowanie przez konkurencję paradoksalnie pogłębia konieczność zabezpieczania się przed skutkami ich działania,
- globalizację kontrolowania ryzyka finansowego i zasad nadzoru finansowego,
- zmiany demograficzne wynikające ze starzenia się społeczeństw krajów wysoko rozwiniętych³.

Makrootoczenie, preferencje klienta oraz przepisy prawa i normy nadzorcze mogą zarówno ograniczać, jak i pobudzać rozwój współczesnych banków. Czynniki stymulacji pozytywnej oddziałują przez stworzenie warunków wspomagających rozwój nowych obszarów działalności bankowej. Czynniki stymulacji negatywnej mobilizują natomiast do wykonywania czynności obronnych, jednocześnie inspirując do twórczych zachowań. Czynniki negatywne dotyczą najczęściej zjawisk i procesów, które mogą stanowić zagrożenie dla banku i wynikają z potrzeby zabezpieczenia się przed ich skutkami (tabela 1).

¹ Tendencje i perspektywy rozwoju rynków finansowych w Polsce. Red. I. Pyka. Wydawnictwo AE w Katowicach, Katowice 2004, s. 59-74.

² Biała Księga w sprawie polityki usług finansowych na lata 2005-2010. Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 5.12.2005.

³ Porównaj z: J. Kulawik: Banki, gospodarstwa i społeczeństwo. „Bank” 2008, nr 9.

Tabela 1

Czynniki warunkujące rozwój nowych obszarów działalności banków

Czynniki stymulacji	
pozytywnej	negatywnej
Zniesienie barier legislacyjnych uniemożliwiających międzynarodowy przepływ kapitałów i stworzenie warunków rozwoju zintegrowanego rynku finansowego	Międzynarodowe i wewnętrzne regulacje ostrożnościowe wynikające z przepisów prawa
Ożywienie gospodarcze	Regulacje nadzorcze i oddziaływanie instrumentów banku centralnego oraz ich koszty
Stworzenie sieci bezpośredniej i szybkiej komunikacji elektronicznej	Tendencja do powstawania międzynarodowych konglomeratów i holdingów finansowych – ograniczanie samodzielności banków krajowych
Powstanie nowych, finansowych instrumentów zabezpieczania przed ryzykiem i generowania dochodu	Wysoka inflacja
	Niekorzystne warunki cenowe usług tradycyjnych
	Kryzysy finansowe

W warunkach kryzysu finansowego szczególnie odczuwalne są czynniki stymulacji negatywnej. Kryzys finansowy wywołany liberalną polityką kredytową w okresie ożywienia gospodarczego przyczynił się do pogorszenia jakości portfela kredytowego i wzrostu ryzyka sektora bankowego. Jego rozmiary wymagały wprowadzenia systemowych rozwiązań w postaci wzmocnienia regulacji ostrożnościowych, a w szczególności podwyższenia norm adekwatności kapitałowej przez zmianę wysokości poziomu Thier 1 oraz wprowadzenia buforu kapitałowego i antycyklicznego⁴.

Współczynnik adekwatności kapitałowej jako relacja kapitału regulacyjnego do aktywów i zobowiązań pozabilansowych wyznacza poziom bezpieczeństwa. W okresie kryzysu banki zachowały wysoką wartość tego miernika, co jednak nie odzwierciedlało ich faktycznej, dużej ekspozycji na ryzyko spowodowanej przypisywaniem błędnych wag ryzyka do pozycji pozabilansowych i ostatecznie doprowadziło do zmian w formule jego tworzenia. Poprawiona miara adekwatności kapitałowej uwzględnia zakaz pomniejszania ekspozycji bilansowych wykorzystujących zabezpieczenia finansowe lub rzeczowe, ekspozycji z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych, transakcji sekurytyzacyjnych i derywa-

⁴ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. Annex 4. Basel Committee on Banking Supervision, Bank for International Settlements, Basel 2010.

tyw⁵. Uniemożliwia to obniżanie poziomu kapitału własnego w przypadku dużego zaangażowania w pochodne instrumenty pozabilansowe i sekurytyzację. Celem wprowadzenia tego współczynnika było ograniczenie powszechnie stosowanego w bankach lewarowania⁶.

Nowe wymogi ostrożnościowe, których celem jest podwyższenie kapitałów własnych, mogą jednak równocześnie spowodować obniżenie wskaźników efektywności, w tym stopy zwrotu z kapitału. W ten sposób łatwo doprowadzić do przeregulowania systemu, a w konsekwencji do spowolnienia rozwoju gospodarczego⁷.

2. Obszary aktywności współczesnego banku

Duża wrażliwość na zmiany cen i innych parametrów efektywności oraz umiejętność szybkiego przystosowania się do otaczającej sytuacji czynią ze współczesnych banków atrakcyjnego partnera dla wymagających klientów oczekujących nie tylko ochrony środków i zasilania kredytowego, ale przede wszystkim szeroko rozumianego zarządzania ryzykiem i płynnością. Aby utrzymać wizerunek lidera na rynku finansowym, banki są zmuszone do ciągłej modyfikacji wykonywanych funkcji. Przyniosło to wzrost zainteresowania instrumentami, które godzą rentowność z bezpieczeństwem i płynnością, wychodząc poza obszar tradycyjnych usług bankowych.

Silny wzrost awersji do ryzyka nasilił presję na wprowadzenie zmian w długookresowej strategii współczesnych banków. W efekcie doszło do ewolucji funkcji i biznesowego modelu banków. Widoczne staje się odchodzenie od strategii banków uniwersalnych w kierunku przedmiotowej lub podmiotowej specjalizacji. Banki wprawdzie nie rezygnują całkowicie z obsługi uniwersalnej, ale w ofercie wyraźnie wskazują priorytetowe grupy klientów lub produktów. Zmiana dotychczasowych linii biznesowych przyjmuje wyraźnie zwrot w kierunku proklientowskim. Banki, broniąc się przed utratą dotychczasowych stref wpływów, poszerzają ofertę o produkty niebankowe, takie jak np. *bancassurance* czy obsługa funduszy inwestycyjnych. Wyraźna staje się wynikająca ze starzenia się społeczeństwa konieczność tworzenia instrumentów finansowych zabezpieczających świadczenia emerytalne, a także bezpiecznych produktów oszczędnościowych odpowiadają-

⁵ H. Hannoun: *The Basel III Capital Framework: A Decisive Breakthrough*. BIS, Hong Kong 2010.

⁶ K. Kochaniak: *Kapitał regulacyjny sektora bankowego na tle rozwiązań Bazylei III*. Zeszyty Naukowe nr 11, PTE, Kraków 2011, s. 161.

⁷ J. Zombirt: *Bazylea III. Czy to wystarczy? „Bank” 2011, nr 2, s. 21.*

cych oczekiwaniom tej grupy klientów oraz wypracowanie właściwej relacji między ryzykiem a dochodem w taki sposób, aby potencjalnie wysokie bezpieczeństwo nie wymagało rezygnacji z dochodu.

Typowym zjawiskiem dla współczesnego banku jest także poszukiwanie nowych kanałów dystrybucji i współpraca z pozabankowymi podmiotami, którym bank zleca wykonanie konkretnych usług lub czynności. Mechanizm obsługi klienta odbywa się z wykorzystaniem czterech kanałów dystrybucji, co w praktyce oznacza:

- zaangażowanie tzw. cyberpośredników, których zadaniem jest przeszukiwanie portali internetowych w celu znalezienia odpowiednich dla klienta produktów, również na rynku pozabankowym,
- delegowanie uprawnień do wykonywania niektórych czynności i sprzedaży niektórych produktów do podmiotów zależnych lub powiązanych kapitałowo (działających w jednej grupie kapitałowej – np. wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej banku spółki leasingowej, faktoringowej, domu maklerskiego),
- zlecenie niektórych czynności samodzielnym i niezależnym podmiotom zewnętrznym, znane pod pojęciem outsourcingu bankowego,
- sprzedaż typowych, z reguły podstawowych produktów przez franczyzobiorców, co w praktyce oznacza prowadzenie w dużym stopniu samodzielnej działalności, ale pod szyldem i kontrolą franczyzera dostarczającego swoją markę, doświadczenie i określone rodzaje dofinansowania⁸.

Banki pracujące w zmieniającym się otoczeniu zewnętrznym, narażone na działanie w środowisku silnej konkurencji, coraz częściej wykorzystują tego rodzaju formy ekspansji, zdobywając niszowe, hermetyczne dotychczas rynki. W zależności od charakteru i uprawnień pośrednicy finansowi mogą sprzedawać tylko produkty bankowe i/lub inne instrumenty rynku finansowego (papiery wartościowe, ubezpieczenia itp.). Unikając nadmiernej ekspozycji na ryzyko, zyskują w ten sposób dostęp do nowoczesnych produktów poszukiwanych przez klientów⁹.

Strategia polegająca na maksymalizowaniu wartości dla akcjonariuszy spowodowała powstanie nowego modelu zarządzania finansami i tworzenia linii biznesowych na podstawie nowych produktów finansowych. Wzbogacanie oferty o nowe substytucyjne lub/i komplementarne wobec siebie produkty pozwala na wypracowanie dodatkowego dochodu. Oferta produktów jest odzwierciedleniem

⁸ J. Cichorska: Produkty substytucyjne w portfelu aktywów i pasywów banku. Wydawnictwo UE w Katowicach, Katowice 2011, s. 28.

⁹ E. Maćkowiak: Ekonomiczna wartość dodana jako miernik wartości dla akcjonariuszy. „Monitor Rachunkowości i Finansów” 2007, nr 8.

polityki banku komercyjnego i powinna umożliwiać wykonanie wyznaczonych zadań. Z punktu widzenia celów współczesnego banku jego produkty powinny charakteryzować się dochodowością oraz zadowalającą płynnością po stronie aktywów i stabilnością po stronie pasywów. Płynność i dochodowość trudno jednak wygenerować w jednym produkcie. Realizację celów ułatwia więc taki dobór produktów, aby wzajemnie się uzupełniały.

Banki dokonały głębokich przemian zarówno w sferze wypełnianych przez nie funkcji, jak i form działalności, przejawiających się m.in. w upowszechnieniu nowych instrumentów finansowych. Podstawową formą aktywności banków w zakresie dostarczania klientom płynności jest kredytowanie głównie przez tradycyjne wpłaty na rachunek kredytobiorcy, realizację zobowiązań w ramach przyznanego limitu, dyskontowanie weksli, faktoring, leasing, rozliczanie akredytywy itp. Banki, chociaż na razie rzadko, uruchamiają jednak także kapitał dla klientów w niekonwencjonalny sposób, np. przez wykup obligacji komercyjnych czy organizowanie procesu sekurytyzacji.

3. Oferta produktów współczesnego banku

W obszarze produktów zmiany zostały głównie zdeterminowane:

- wysoką dynamiką przyrostu kredytów, w tym hipotecznych i koniecznością ich finansowania stabilnym pieniądzem,
- ograniczonym przyrostem tradycyjnych depozytów,
- konkurencją ze strony niebankowych instytucji absorbujących oszczędności,
- oczekiwaniami klientów w zakresie długoterminowego zabezpieczenia ich przyszłości (ubezpieczenia na życie itp.)¹⁰.

Na ofertę produktów bankowych największy wpływ mają obecnie podwyższone wymagania ostrożnościowe oraz niskie stopy procentowe. Zniechęcają one do oszczędzania, stąd banki zanotowały spadek depozytów. W celu powstrzymania procesu odpływu depozytów zmuszone zostały do podtrzymania oprocentowania rachunków oszczędnościowych *a vista* na poziomie średnio 3,5-4,0%¹¹. Wysoki relatywnie koszt obsługi depozytów może jednak wpłynąć na obniżkę marży zysku, dlatego banki starają się pozbyć niskodochodowych aktywów, kierując je do parabanków¹².

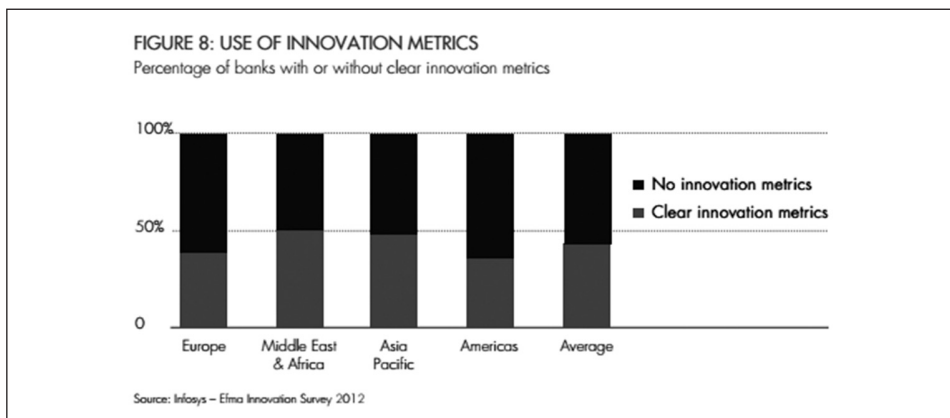
¹⁰ Raport o sytuacji banków w I półroczu 2013 r. UKNF, Warszawa 2013.

¹¹ Ibid.

¹² J. Ramotowski: Pod wpływem niskich stóp banki zmieniają strategię, www.obserwatorfinansowy.pl, dostęp: 30.10.2013.

Z kolei zaostrenie nadzorczych norm ostrożnościowych spowodowało podniesienie bariery wejścia na rynek kredytowy. Oprócz obniżenia ryzyka kredytowego i poprawy jakości portfela kredytowego ubocznym skutkiem rygorystycznych regulacji stały się wobec tego spadek popytu na kredyty i mniejsze wpływy odsetkowe. Tutaj również, podobnie jak w przypadku depozytów, zaobserwowano skłonność do przenoszenia części produktów do instytucji nieobjętych nadzorem finansowym. Parabanki najczęściej ustalają bardzo wysoki koszt obsługi zadłużenia w zamian za szybki i niemal nieograniczony dostęp do środków¹³. Niewspółmiernie wysokie oprocentowanie sięga maksymalnego dopuszczalnego poziomu (w Polsce w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego wyznaczanej przez bank centralny)¹⁴. W rezultacie niekorzystnych warunków pożyczkowych ryzyko na rynku kredytowym rośnie, a brak kontroli obszaru *shadow banks* zwiększa ryzyko systemowe, tym bardziej że same banki uczestniczą w tym procesie, celowo przenosząc część oferty poza zasięg władz nadzorczych.

Banki w niewielkim stopniu wykorzystują instrumenty dłużne pozaskarbowe i inne instrumenty rynku kapitałowego w celu zasilania gospodarki. Innowacje widoczne są głównie w obszarze kanałów dystrybucji, a nie w produktach. Interesującym zjawiskiem jest lekceważenie problemu innowacyjności w krajach wysoko rozwiniętych Europy i Ameryki, gdzie innowacyjne przedsięwzięcia monitoruje średnio zaledwie 43% banków (najmniej banków z metrykami innowacji jest w Ameryce – 36% i w Europie – 39%)¹⁵. Poziom innowacyjności banków na świecie przedstawia rys. 2.

Rys. 2. Metryki innowacji w bankach na świecie

¹³ B. Paxford: Czy grozi nam shark lending? „Bank” 2012, nr 4(232), s. 82.

¹⁴ Ustawa z dnia 23.04.1964 r. Kodeks cywilny. Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93, tekst jednolity z 2013 r.

¹⁵ Innowacje w bankowości detalicznej okiem branży c.d., PKO BP SA, <http://bankowymokiem.pl>, dostęp: 30.10.2013.

Nowatorstwo w zakresie świadczenia usług należy rozumieć jako zastępowanie dotychczasowych form absorbowania oszczędności i zasilania finansowego przez nietypowe dla banku kredytowego instrumenty tak skonstruowane, aby zapewnić bankowi realizację jego celów w zakresie utrzymania odpowiedniej płynności aktywów, stabilności depozytów i wymagalnej adekwatności kapitałowej. Często jednak stopień skomplikowania stosowanych instrumentów utrudnia swobodne posługiwanie się nimi, czyniąc je w gruncie rzeczy mało efektywnymi. Poszerzenie oferty wymaga dodatkowo od banków zatrudniania specjalistów o wysokich kwalifikacjach oraz posiadania adekwatnego do prowadzonej działalności i ponoszonego ryzyka poziomu kapitału własnego, co jest kolejnym czynnikiem wzrostu kosztów bankowych.

Podsumowanie

Banki w poszukiwaniu kapitału i płynności wkraczają w sferę instrumentów rynku pieniężnego i kapitałowego. Rodzaj i poziom zaangażowania banków w tym obszarze zależą od przyjętej strategii, a powodzenie nowych instrumentów wśród klientów, w tym również gospodarstw domowych, wskazuje kierunek zmian w ofercie.

Ewolucja obszarów działalności współczesnego banku komercyjnego powoduje potrzebę sformułowania na nowo strategii jego rozwoju w kierunku budowy długoterminowej stabilności, a nie maksymalizacji zysków w krótkim czasie. Skuteczne zarządzanie ryzykiem powinno umożliwiać także osiągnięcie optymalnej efektywności produktów przez cały okres ich pozostawania w portfelu, aby zapewnić odpowiedni poziom aktywów płynnych i stabilny kapitał długoterminowy będący buforem bezpieczeństwa. Uwagę na ten aspekt zwraca w swoich rekomendacjach Komisja Nadzoru Finansowego¹⁶.

Zmiany preferencji klientów w zakresie instrumentów finansowych wynikają z poszerzenia poziomu tolerancji ryzyka inwestycyjnego i skłonności do inwestowania w instrumenty bardziej dochodowe. Wymaga to od banku ich zaakceptowania i dostosowania się do potrzeb współczesnego rynku. Oferta nowoczesnego banku proponuje więc zarówno tradycyjne instrumenty depozytowo-kredytowe, jak i różnorodne papiery wartościowe oraz pozabilansowe instrumenty pochodne, zacierając granicę między rynkiem typowo bankowym i kapitałowym.

¹⁶ Raport o sytuacji banków..., op. cit.

Produkty dostarczane przez banki zaspokajają wiele, często odmiennych, potrzeb różnych grup klientów. Na ogół trudno je znaleźć w jednym instrumencie. Orientacja, jaką w związku z tym banki przyjmują, uwzględnia tworzenie wielopłaszczyznowej oferty, której podstawą jest zróżnicowanie produktów bankowych ze względu na status klienta obejmujący jego możliwości finansowe, ale również skłonność do ryzyka oraz zwyczaje w zakresie lokowania oszczędności i pozyskiwania kapitału.

Polskie banki w porównaniu z podmiotami strefy euro są jednak stosunkowo słabo przygotowane do obsługi nowoczesnego rynku finansowego i wymagań współczesnego klienta. Banki w Polsce nie wykorzystują potencjału dłużnych papierów wartościowych jako narzędzia zarządzania strukturą bilansu i w konsekwencji nie są w stanie konkurować z silnymi bankami zagranicznymi. W dużo mniejszym stopniu niż w strefie euro i Stanach Zjednoczonych wykorzystują instrumenty rynku kapitałowego. W czasie kulminacji kryzysu gospodarczego pozwoliło im to wprawdzie ustrzec się przed rynkowym ryzykiem wahań cen, ale w dłuższym horyzoncie czasowym może przynieść niekorzystne skutki w postaci utraty klientów, ograniczenia konkurencyjności, a ostatecznie spadku dochodów i wartości rynkowej.

Literatura

- Basel III: A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems. Annex 4. Basel Committee on Banking Supervision, Bank for International Settlements, Basel 2010.
- Biała Księga w sprawie polityki usług finansowych na lata 2005-2010. Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela, 5.12.2005.
- Cichorska J.: Produkty substytucyjne w portfelu aktywów i pasywów banku. Wydawnictwo UE w Katowicach, Katowice 2011.
- Hannoun H.: The Basel III Capital Framework: A Decisive Breakthrough. BIS, Hong Kong 2010.
- Infosys – Efma Innovation Survey 2012.
- Innowacje w bankowości detalicznej okiem branży c.d., PKO BP SA, <http://bankowymokiem.pl>, dostęp: 30.10.2013.
- Kochaniak K.: Kapitał regulacyjny sektora bankowego na tle rozwiązań Bazylei III. Zeszyty Naukowe nr 11, PTE, Kraków 2011.
- Kulawik J.: Banki, gospodarstwa i społeczeństwo. „Bank” 2008, nr 9.

- Maćkowiak E.: Ekonomiczna wartość dodana jako miernik wartości dla akcjonariuszy. „Monitor Rachunkowości i Finansów” 2007, nr 8.
- Paxford B.: Czy grozi nam shark lending? „Bank” 2012, nr 4(232).
- Ramotowski J.: Pod wpływem niskich stóp banki zmieniają strategię, [www.obserwator finansowy.pl](http://www.obserwatorfinansowy.pl), dostęp: 30.10.2013.
- Raport o sytuacji banków w I półroczu 2013 r. UKNF, Warszawa 2013.
- Tendencje i perspektywy rozwoju rynków finansowych w Polsce. Red. I. Pyka. Wydawnictwo AE w Katowicach, Katowice 2004.
- Ustawa z dnia 23.04.1964 r. Kodeks cywilny. Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93, tekst jednolity z 2013 r.
- Zombirt J.: Bazylea III. Czy to wystarczy? „Bank” 2011, nr 2.

CONTEMPORARY TRENDS BANK ACTIVITY

Summary

External environment appoints borders of activities of commercial banks, but particularly, regulations, clients preferences and growing competition of institution outsider of bank. Changes of modern financial market result from liberalization, globalization of market and growth of the risk, have determined the direction of banks development. Banks which don't want to lose the leadership position on financial market are still functioning as financial intermediary and also dedicate themselves for management in area of rendering accessible distinctly which is increasingly moving in the direction of the liquidity management of their customers, both in the provision of a capital and investment surpluses. In carrying out these tasks in addition to traditional banking operations banks are using modern capital market instruments, which are substitutionary and complementary to the existing range.